

Vierpuntenplan opvang alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) tijdens de opvangcrisis

Anne-Marijke Podt

The logo for the Dutch political party D66, consisting of the letters 'D66' in white on a green square background.

D66

De afgelopen anderhalf jaar hebben veel asielzoekers direct te maken gehad met de gevolgen van de opvangcrisis. Bijvoorbeeld omdat ze terecht kwamen in een crisisnoodopvang die niet geschikt was voor langdurige opvang, vele malen tussen locaties verplaatst werden of zelfs buiten moesten slapen.

De opvangcrisis is nog niet opgelost en de komende maanden wordt er vanuit het kabinet en gemeenten hard gewerkt om voldoende plekken te creëren. Maar het valt nu al op dat het moeilijk is voldoende plekken te realiseren voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's). En dat terwijl deze jongeren, die zonder familie naar Nederland zijn gekomen, vaak extra kwetsbaar zijn en juist meer ondersteuning nodig hebben. Nu worden zij soms in afschuwelijke omstandigheden opgevangen – waar de Kinderombudsman zich ook al meerdere malen tegen heeft uitgesproken¹. In de meest recente brief van het kabinet wordt dit gebrek aan opvang wel gesignaleerd², maar wordt geen oplossing geboden.

Voor deze jongeren moet veel verbeteren. Maar om ze beter onderwijs, betere begeleiding en een betere start in Nederland te kunnen bieden, moeten we eerst zorgen voor een fatsoenlijk dak boven hun hoofd. We moeten hoe dan ook voorkomen dat jongeren weer in een situatie terechtkomen zoals afgelopen zomer in Ter Apel. Daarom komt D66 met vier punten om zo snel mogelijk voldoende fatsoenlijke opvangplekken te realiseren.

¹ <https://www.trouw.nl/binnenland/kinderombudsman-situatie-opvang-kinderen-ter-apel-verslechterd~bcda854e/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

² “...moet ik concluderen dat de situatie broos is, met name in het geval van alleenstaande minderjarige vreemdelingen.” – Brief regering #2023Z02366 Uitwerking maatregelen opvangopgave 10/2/2023

1. Neem amv's beter mee in de provinciale verdeling van plekken

Op dit moment wordt aan provinciale regietafels tussen gemeenten en provincie besproken en besloten hoeveel opvang nodig is en waar deze beschikbaar is voor verschillende doelgroepen: Oekraïense ontheemden, statushouders, asielzoekers en amv's. Helaas blijkt de opvang van die laatste groep maar al te vaak de 'sluitpost' voor de opvang. Dat kan ook anders.

D66 wil dat bij iedere afspraak voor een nieuwe locatie ook een percentage plekken voor minderjarige asielzoekers wordt vastgelegd. Deze plekken mogen worden gerealiseerd op dezelfde locatie, mits afgezonderd van volwassenen, of op een aparte locatie. Maar ze worden hoe dan ook altijd meegenomen in de verdeling.

Zo zorgen we dat er in de verdeling structureel rekening wordt gehouden met deze groep.

2. Specificeer de taakstelling voor de huisvesting van amv's

Net als bij de opvang voor volwassenen worden veel plekken in de opvang voor minderjarige asielzoekers bezet gehouden door statushouders die zouden kunnen uitstromen. Maar door gebrek aan woningen voor deze jongeren gebeurt dit nu niet. En dat terwijl amv's ook vallen onder de verplichte aantallen vergunningshouders die gemeenten moeten huisvesten.

D66 wil daarom dat in de taakstelling voor gemeenten ook wordt vastgelegd welk deel van de huisvesting bestemd moet zijn voor minderjarigen. Zo wordt het voor gemeenten duidelijker dat amv's ook onderdeel zijn van de huisvestingsopgave.

Daarnaast moeten gemeenten beter worden geïnformeerd over de specifieke mogelijkheden voor de huisvesting van alleenstaande minderjarige statushouders, zoals de financiering van verlengde opvang. Ook moet gekeken worden hoe we de automatische koppeling aan gemeenten, zoals bij statushouders die onder het COA vallen wordt toegepast, kunnen inzetten voor amv's.

Op deze manier realiseren we niet alleen doorstroming en het vrijkomen van hard nodige opvangplekken, maar kunnen minderjarige statushouders ook sneller beginnen met hun leven in Nederland: met taal, opleiding en (bij)banen.

3. Een doorlopende lijn voor amv's

Door de opvangcrisis worden asielzoekers op dit moment weer veel verplaatst van locatie naar locatie. Dit is voor niemand fijn, maar voor minderjarigen al helemaal niet: begeleiding en onderwijs lijden onder deze verplaatsingen.

Daarnaast hebben minderjarige asielzoekers ook te maken met de verhuizing van de COA-opvang tijdens hun procedure naar de Nidos huisvesting wanneer ze een verblijfsvergunning hebben. Weer een verplaatsing, een andere gemeente en een nieuw netwerk om aan te wennen.

Maar dat hoeft niet. In de regio Tilburg wordt opvang voor amv's op dit moment georganiseerd langs een doorgaande lijn: jongeren die in Tilburg worden opgevangen, worden hier ook gehuisvest. Alle partijen, inclusief lokale partners voor opvang, werken samen om dit mogelijk te maken.

Dit is niet alleen positief voor de jongeren, maar ook voor de gemeente zelf. Die kan dan namelijk zelf invulling geven aan de begeleiding en opleiding van jongeren die er later gaan wonen.

D66 wil dat we stoppen met de vele verplaatsingen en het Tilburgse model, stap voor stap, verder uitbreiden. Dat het goede voorbeeld wordt gedeeld aan de provinciale regietafels en dat gemeenten op meer plekken de ruimte krijgen om dit soort opvang naar eigen inzicht op te zetten – in samenwerking met lokale partners. Deze manier van werken past ook bij de manier van werken zoals beschreven in de nieuwe Spreidingswet, die gemeenten meer mogelijkheden biedt om opvang zelf vorm te geven.

4. Terug naar fatsoenlijke opvang van amv's

De afgelopen maanden heeft het gebrek aan opvangplaatsen voor amv's geleid tot verschillende maatregelen die niet passen bij de opvang van kwetsbare jongeren. Zo worden jongeren onder 18 soms al in de volwassen opvang geplaatst en is de omvang van de groepen veel groter dan eerder gebruikelijk was en wenselijk is.

Het is belangrijk dat we zo snel mogelijk zorgen dat de opvang van deze minderjarige asielzoekers weer voldoet aan het 'amv-model' voor begeleiding zoals dat eerder de standaard was. Dat komt niet alleen de jongeren, maar ook hun begeleiders ten goede.

Bij fatsoenlijke opvang hoort expliciet ook de toegang tot onderwijs. Ieder kind moet naar school kunnen gaan. Voor veel amv's is dit door de lange wachtlijsten voor internationale schakelklassen helaas niet mogelijk.

D66 vindt dat er een duidelijk en realistisch transitieplan nodig is, waarin staat op welke manier de opvang weer kan worden teruggebracht naar de gebruikelijke en noodzakelijke standaarden. Dit zou uiterlijk 1 mei 2023 gebeurd moeten zijn.